

ORMANCILIK UYGULAMALARI – I (2022-Güz)
Orman Amenajmanı Altındere Vadisi Milli Parkı Uygulaması

1. Milli Parklar Hakkında Genel Bilgi
2. Uzun Devreli Gelişme Planları
3. Korunan Alanlarda Orman Amenajman Planları

1. Milli Parklar Hakkında Genel Bilgi

Ülkemizde milli park konusundaki en önemli gelişme; 1983 yılında doğrudan milli parkları konu alan 2873 Sayılı Milli Parklar Yasası'nın çıkarılmasıdır. Çıkarılan bu yasa ile, "yurdumuzdaki milli ve milletlerarası düzeyde değerlere sahip milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanlarının seçilip belirlenmesine, özellik ve karakterleri bozulmadan korunmasına, geliştirilmesine ve yönetilmesine ilişkin esasları düzenlemek" amaçlanmıştır.

Milli Parklar Yasası'nın 2. Maddesi ile, milli park kapsamında değerlendirilen yapılar tanımlanmıştır. Buna göre milli park kapsamında değerlendirilen alanlar 4 gruba ayrılmış olup, bunlar:

- 1- Milli Park,
- 2- Tabiat Parkı,
- 3- Tabiat Anıtı,
- 4- Tabiatı Koruma Alanı, biçimindedir

Tablo 1. Türkiye’de Milli Park Kanunu Kapsamında Korunan Alanlar – 2022

Koruma Yapısı	Sayısı
Milli Park	48
Doğa Parkı	262
Doğa Anıtı	113
Doğa Koruma Alanı	31

2. Uzun Devreli Gelişme Planları (UDGP)

Bir Korunan Alan İçin UDGP (Uzun Devreli Gelişme Planı) Çok Önemlidir.

❖ 2873 Sayılı Milli Parklar Kanununun, 4. maddesi gereğince Bakanlıkça hazırlanan/hazırlattırılarak onaylanan UDGP ile:

- ❖ Milli Park ya da Tabiat Parklarının “koruma bölgeleri”ni belirler.
- ❖ Koruma Bölgeleri içerisinde gerçekleştirilecek faaliyetlere ilişkin arazi kullanım kararlarını verir.
- ❖ Uygulama sürecine ilişkin eylem planını ya da alt programlarını kapsar.

2873 sayılı MP Kanununun 4. Maddesi:

“Bu kanun hükümlerine göre Milli Park olarak belirlenen yerlerin özellik ve nitelikleri göz önünde tutularak, koruma ve kullanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere, kuruluş, geliştirme ve işletilmelerini kapsayan” gelişme planı; ilgili Bakanlıkların olumlu görüşleri ve gerektiğinde fiili katkılarıyla Orman ve Su İşleri Bakanlığınca hazırlanır ve yürürlüğe konur.” denmektedir.

Uzun Devreli Gelişme Planı:

2873 Mili Park Kanununa dayalı olarak çıkarılan Milli Parklar Yönetmeliği'nin 11. maddesinde yer almakta ve yine Milli Parklar için UDGP yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Plan Kararları:

Plan kararlarının hangi şartlar ile uygulama yapılacağı tanımlanmaktadır. Plan hükümleri iki genel başlık altında hazırlanmaktadır.

1. Genel Hükümler: alanın tamamına ilişkin düzenlemeleri,
2. Özel Hükümler: alanda yapılan bölgeleme bazında bölgelere ilişkin düzenlemeleri, içermektedir.

Alt Plan, Proje ve Programlar

Bu bölümde;

- Kaynak Yönetimi Alt Planı,
- Ekoturizm Alt Planı,
- Ekolojik Tarım Alt Planı,
- Eğitim ve Bilinçlendirme Programı,
- Gönüllülük Programı vb. plan ve programlar yer alabilir.

Uzun Devreli Gelişme Planı Plan Hükümleri uygulama plan, proje ve programları için;

- yol gösterici,
- yönlendirici,
- kesin tanım içeren özellikte düzenlenir.

“Orman Amenajman Planı da bir alt plan niteliğindedir.”

3. Korunan Alanlarda Orman Amenajman Planları

- Korunan orman alanlarını neye karşı koruyoruz?
- Bu alanların “koruma hedefi” nedir?
- Yıllardır müdahale olmaması nedeniyle özellikle alt tabakada biriken yanıcı maddenin meşçereyi barut fıçısına dönüştürmesinin önüne geçebilir miyiz?
 - Yangın tehlikesini sayısal olarak ortaya koyup ona göre bir müdahale reçetesine karar verecek şekilde modellemeye gidebilir miyiz?

- Böceklerin hangi yaş, sıklık, kapalılık ve konumsal özelliklere sahip meşcerelere zarar verdiğini ortaya koyup, yapacağımız müdahalelerle potansiyel zararın önüne geçebilir miyiz?
- Bu alanlarda, yerel halk, turizm sektörü, milli park yönetimi ve OGM arasında yararlanmanın bir düzene ve ortak plana bağlanamaması nedeniyle çatışmalar ortaya çıkmaktadır. Ortadan kaldırılabiliyor muyuz?
- Milli Park alanları amenajman planlarında boş bırakılmaktadır. Verilerin tutulmasında sıkıntılar yaşanmaktadır.
- Amenajman planlarının düzenlenmesi MP Kanununun 13. maddesine göre de yasal bir zorunluluktur!

1983 yılında kabul edilen 2873 sayılı MP Kanununa Göre:

Madde 13 - Bu Kanun kapsamına giren yerlerdeki ormanlarda, makilik ve fundalıklarda ve diğer arazi kullanma şekillerinde, koruma ve çok taraflı kullanımı esas tutan **orman amenajman planlarına dayanılarak**, tabiat varlıklarının korunmasını, geliştirilmesini ve devamlılığını sağlayacak **teknik faaliyetler yapılır**. Doğal çevre ve ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesi yönünden teknik ve bilimsel gereklere göre, Çevre ve Orman Bakanlığınca düzenlenecek rapora dayanılarak hazırlanacak **özel amenajman planları uyarınca** belirli yerlerde ve belirli sürelerde üretim, avlanma ve otlatma faaliyetlerine izin verilebilir.

Özetle:

Sayılan sorunlara çözüm oluşturacak, meydana gelebilecek zararların etkisini azaltmak amacıyla orman ekosisteminin stabilitesini arttıracak müdahaleler veya uygulamalar gerektiğinde bunu gerçekleştirecek bir altlık bulunmamaktadır.

Bu sorunlara amenajman planı olmadan pratikte çözüm bulmak, teknik ve hem de yasal olarak mümkün değildir. Korunan alanlarda bile işlenebilir yahut uygulanabilir etkin bir **orman amenajman planlama sisteminin olması gerekir**.

Amenajman Planı MP İçin Bir İlk Midir?

Korunan alanlar için düzenlenmiş planlar incelendiğinde, envanter, amaçların belirlenmesi ve yararlanmanın düzenlenmesi aşamalarında klasik yaklaşımla tümüyle örtüşmekte, etanın düşük tutulması ile belirlenen hedefe ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Geçmişte hazırlanan bu planların da sürelerinin dolmasıyla veya uygulamaya sokulamaması nedeniyle günümüzde neredeyse hiçbir korunan alanda amenajman planı yürürlükte değildir (Tablo 1).

Altındere Vadisi Milli Parkı İçin Bazı Plan Kararları:

- ❖ Planda belirtilen kullanım alanlarında, **kullanım amacı dışında hiçbir tesis yapılamaz**.
- ❖ Yapılacak tesisler sonradan hiçbir biçimde planda gösterilen amaç dışında kullanılamaz.
- ❖ Milli Park alanında yapılacak yapılarda, yerel mimari, üslup, form, renk, kitle büyüklüğüne uymak zorunludur.
- ❖ Belirlenen bu tur güzergahları yayaların ve bisiklet ve binek taşıtların kullanımına yönelik olarak düzenlenecektir.
- ❖ Milli park alanında belirlenen tur güzergahlarına tur otobüslerinin girmesine izin verilmeyecektir.

Tablo 2. Günümüze değin hazırlanmış bazı korunan alanlara ait orman amenajman planları

Milli P. / Tabiat P.	İlan Yılı	Alan (ha)	Amenajman Plan Süresi	
Karatepe-Aslantaş	1958	7891.5	1969-1978	1991-2000
Soğuksu	1959	1370.0		1989-2008
Uludağ	1961	11338.0	1994-2013	2014-2033
Dilek Yarımadası- Menderes Deltası	1994	11012.0		1990-1999
Spil Dağı	1968	6693.5		1992-2001
Kızıldağ	1969	43249.5	1997-2016	
Güllük Dağı-Termessos	1970	6736.0		1987-1996
Kovada Gölü	1970	6763.5		1997-2006
Munzur Vadisi	1971	46747.5		1973-1992
Gelibolu Yarımadası	1973	35581.5	1985-1994	1995-2004
Köprülü Kanyon	1973	35726.5	1984-1993 2008-2017	
Ilgaz Dağı	1976	1101.5		1988-1997
Başkomutan	1981	43226.0	1988-2007	2014-2033
Kazdağı	1994	21463.0	1996-2015	2015-2034
Honaz Dağı	1995	9430.2		2011-2030
Küre Dağları	2000	37754.8		2011-2030
Abant TP	1988	1196.5	1990-2000	

Altındere Vadisi Milli Parkında Orman Amenajmanı Açısından Öne Çıkan Plan Kararları:

Ekonomik değere sahip **odun dışı ürünlerin**, Hassas Koruma bölgeleri dışındaki bölgelerde toplanması için gerekli uygulama programı **“Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Özel Amenajman Planı”** ile belirlenir. Ayrıca, toplama işlemini gerçekleştirebilmek için, Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) XII. Bölge Müdürlüğü’nce eğitim ve sertifikasyon çalışması yapılması zorunludur.

Altındere Vadisi Milli parkı içerisindeki tescilli meralarda geleneksel hayvancılık faaliyetlerinin yürütüldüğü yaylalarda, milli parklar kanununun 13. maddesi gereği hazırlanacak **özel amenajman planlarında** belirtilecek esaslar doğrultusunda Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğüne **otlatmaya izin verilebilir**. Orman alanları içerisinde otlatmaya izin verilmez.

Milli Park alanında kalan ormanlarda ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesi yönünden yapılması gerekli her türlü iş ve işlem, üretim amaçlı olmamak kaydıyla “Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Özel Orman Amenajman Planı”nda belirlenir.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile Orman Genel Müdürlüğü arasında imzalanan ve 18.06.2010 tarihinde yürürlüğe giren protokol uyarınca Ekosistem Tabanlı Fonksiyonel Orman Amenajman Planı **iki genel müdürlüğün iş birliği ile hazırlanır.**

Ormanlarda normalin üzerinde meydana gelebilecek **böcek zararına ve hastalıklara karşı biyolojik yöntemlerle mücadele esastır.** Diğer mücadele yöntemleri ise ancak zorunlu hallerde ilgili birimlerce (DKMP, OGM, Ormancılık Araştırma Enstitüsü, Üniversite) düzenlenecek bilimsel ve/veya teknik raporlar doğrultusunda gerçekleştirilebilir.